СРПСКА ИСТОРИЈА И КУЛТУРА И ДАЉЕ НА УДАРУ ХИБРИДНОГ РАТА

Заробљеници плитке државе

Сенке над Балканом, *Немањићи – рађање краљевине*, *Краљ Петар*, *Заспанка за војника*
,
Терет
,
Свети Георгије убива аждаху
... Није то само низ врло проблематичних филмских и телевизијских остварења, него деструктивни
систем
за спонзорисано кривотворење историје према политичким потребама данашње окупационе структуре у Србији. Плански социјални и ментални инжењеринг покретан злом намером. Покушај да се укину чињенице, обесмисле српске темељне вредности, исмеју највиши узори, промени кôд, архетип и етичка вертикала. Бесрамни извршиоци и сребрњаци у јарећој кожи увек се нађу. Али није изостала ни снажна реакција озбиљног српског мислећег света којом се ствари стављају на њихово право место. Стипендиране штеточине, разуме се, неће стати, али и српски отпор убрзано нараста

Пише: Божидар Зечевић

Почетак 2018. године обележио је жесток судар покретних слика са историјским чињеницама у двема телевизијским серијама највећих амбиција и планираних домета, обема у продукцији Јавног сервиса Србије. Готово у истом часу гледали смо искривљену слику живота Београда у периоду између два рата у серији *Сенке над Балканом* кад и низ насртаја на средњовековне тековине српске државе у серији *Немањићи – рађање краљевине*, тако да је постало јасно да обе серије – без обзира на разлике у тематици и иконографији – потичу из исте кухиње и да су обе снимљене са циљем да деградирају српску прошлост. Ова кухиња је другосрбијанска или „самопоништавајућа" и састоји се од конзистентног негирања српске историјске вертикале или исмевања њених источника. Ти насртаји део су хибридног рата против Србије, који је започет деведесетих година и још траје, нарочито унутар граница државе, у дејству пете и нарочито „шесте колоне" самопроглашених српских „елита", усмерених против свега што је српско и народно. Телевизија и филм су главна оружја у рукама ових колона, дубоко усађених у управљачке механизме још у доба *жуте* власти и додатно утврђених у новијем времену. Може се слободно рећи да дан-данас ова *дубока држава* нигде није тако јака као у култури и на државној телевизији.

ЉУДИ СЕНКЕ И ЊИХОВ ПОГЛЕД ИЗ ЛОЖЕ

Будући да је српско становиште, на другој страни, укорењено у националној историји, јасно је зашто су се и новија и старија српска прошлост нашле прве на удару медија *дубоке државе* без остатка подређених неолибералном моделу и њему саобразној *политичкој коректности*. Српска прошлост је дозвољена само ако је злочиначка, реметилачка, примитивна и тиме осуђена на нестајање.

Српска престоница у *Сенкама над Балканом* је пијана балканска крчма, паланка не философије, него пандурске палије којом владају србијански генерали-педери, хорде убица, разбојника, злочинаца, сецикеса, наркомана и курава. Гледали смо страшну кућерину страве на чијем је крову седео краљ Александар Карађорђевић са својом кајмакчаланском братијом, первертитима, сатанистима и жандарчинама. Овако нешто није могло бити снимљено ни у најцрње доба титоизма, не због идеолошких разлога – описана слика пропале Србије била би тада једва дочекана – него због јавне саблазни и несносне количине псовки, простаклука и огавних призора које садржи.

Брозова номенклатура имала је ипак некакве мере и јавних обзира. Данашњи идеолошки спонзор и наручилац оваквих хорора нема никаквог зазора када је у питању српска традиција. Све што је српско мора бити брутално згажено. Срби немају никакве традиције осим крвавих кошмара које су изазивали својом зверском природом. И зато су увек криви и заслужују сваку осуду. И зато се пројекти као *Сенке над Балканом* не алиментирају само из страних фондова – њих има и врло су дарежљиви – него највише од оних који управљају парама српских пореских обвезника.

Нарочита фигура ове неолибералне гротеске била је отворена и бесрамна *русофобија*, такође предвиђена сорошевском агендом, а овај цех платила је часна и угледна заједница руских белоемиграната предвођена легендарним бароном Врангелом, вождом православне Русије, која је између два рата живела у Београду и дала му све што је имала. Серија је од руских интелектуалаца, научника и уметника направила одвратну нарко-мафију налик на оне сенке које данас владају Балканом. Све је то била инфамна, русофобна лаж, лишена ма каквог основа у историји.

Када смо то доказали, *дубока држава* узвратила је: „Шта историја? Историја нам уопште није потребна.” Главни уредник једног неолибералног недељника, који је без икаквог зазора лобирао за *Сенке*, написао је тада:
„Уопште нисам схватио шта је тема око историјских чињеница... Ми смо серију гурали максимално, што због Бјеле,
што због тога што је и за нас корисно
(подвукао БЗ). Приче о негативном приказивању Руса (?!) и изврtању историјских чињеница (?!) нисам ни пратио. Мене је бунило што неко уопште покреће ту тему.”
Невиђена бахатост: зашто су историјске чињенице
уопште тема
? Ако ми одлучимо да нам те чињенице не требају, неће их ни бити! Такав је
сада
став идеолошког спонзора испод Фукујаминог шешира, који носи главни глумац и аутор *Сенки над Балканом*, а који последњом паром плаћају грађани Србије.

ПРОПАЛО СРОЗАВАЊЕ НЕМАЊИЋА

Још се бука око *Сенки* није стишала, а предузет је нови атак на српску историју: у новогодишњој ноћи 2018. емитована је прва епизода ТВ серије *Немањићи – рађање краљевине*, што је изазвало лавину народног протеста управо због изврtања слике о Немањићима и целој средњовековној српској историји. „Пилот епизода нас је посрамила. Промашен је дух времена", сажео је овај утисак историчар др Предраг Марковић. Он се затим заложио за одговорну и стручну рецензију „ред по ред" оваквих пројеката, која је у оба случаја изостала, а коју би поново требало увести као обавезну у националним продукцијама ове врсте.

Пуна два месеца трајала је свенародна полемика око *Немањића*, који нису скинути са програма, како је сугерисао Програмски савет самог Јавног сервиса, него су наставили да иритирају најшири аудиторијум све тежим промашајима. А како је све почело? Два идеолошка комесара *дуге Србије* одабрала су, на наводном јавном телевизијском конкурсу, баш овај пројекат, јер је још у почетку било јасно да он представља десакрализацију и профанизацију српске средњовековне државе, чиме се иста измешта из свог историјског контекста и омаловажава.

Покушај да се у првим епизодама Немањићи прикажу као полудивљи главари локалног значаја и карактера, који живе у бедним брвнарама у некој дубокој балканској шуми и оданде узнемиравају европске земље, у потпуности је одговарао инжењерингу српске прошлости који је желела да створи *дубока држава*. Та слика била је у потпуности неисторична, искривљавала је дух времена и у крајњој линији деловала као пародија немањићке тековине. „Немањин двор није био шумска викендица већ озбиљна државна институција", одмах је реаговао проф. др Синиша Мишић, шеф Катедре за историју српског народа у средњем веку Филозофског факултета Универзитета у Београду и

коаутор студије *Србија 1217*, објављене поводом осам векова откако је Стефан Немањић постао српски „првовенчани" краљ. Међу првима и најпозванијима у струци, проф. Мишић алармирао је српску јавност:

„Историјски филмови не могу уметничком слободом да правдају изврташе чињеница, нарочито када је реч о кључним догађајима из историје једне нације, а главни недостатак серије *Немањићи – рађање краљевине* јесте непознавање или намерно изврташе важнијих историјских чињеница."

Пошто је Јавни сервис припремао играну серију националних размера посвећену обележавању овог догађаја, било је логично да се за стручну помоћ обрати управо научницима-специјалистима за ову област. Не, Јавни сервис имао је своје писце српске историје, од којих главни сценариста никада у својој каријери није завирио у прошлост српског народа. У припреми *Немањића* Јавни сервис никада није тражио стручну помоћ ниједне националне институције. „Национална телевизија, односно креатори серије, одабрали су научне сараднике сами, по неким приватним везама, али изгледа да ни њих нису слушали. Уметничка слобода није уопште спорна, управо помоћу ње играни филм или серија морају да дочарају дух времена, што је у овом случају потпуно промашено. Веома је опасан утицај овакве популаризације историје. Зато је велика штета овако нетачно интерпретирање Немање и његовог доба", истакао је професор Мишић.

У суштини, Јавни сервис је само поновио исти тип претпродукције раније примењен у *Сенкама над Балканом*: „ауторски тим" бира и именује своје „експерте", који затварају наратив серије према *унапред задатом моделу*. Тај модел је превасходно идеолошки и политички коректан колико то утврде комесари *дубоке државе* (које није тешко препознати и именовати) и крајњи му је циљ деградирање сваког српског становишта. У серији ауторских текстова у *Печату* и другде изнео сам и анализовао конкретне примере не само овог деградирања на филму и телевизији, него дисквалификовања историје уопште.

То је оно што највише забрињава: у циљу поништења чињеница и прихватања неолибералних и антисрпских ставова, прокламује се теза о *фикцији која је надређена историји*. „Политика иде испред историје", каже недавно у Печату Алексис Труд. „Историја може у потпуности да

се избрише.” А то значи: кад хоћу да пласирам своје данашње политичке ставове о прошлости, искључујем историју и позивам се на уметничку слободу да чињенице које су fait accompli по свом нахођењу поништавам, мењам, преиначујем или – измишљам! Тако могу да спинујем животе људи који су заиста постојали и догађаје који су се стварно десили, усађујући у њих оно што ја данас налазим за сходно или што неко од мене тражи. То је најшира дефиниција силовања историје која се никада није испољила тако отворено и дрско као у Србији лета 2018. У одсуству ма каквих скрупула врши се насиље над свешћу о српској прошлости. На то упозоравају историчари, а аларм проф. Мишића важи за све, нарочито за државу која финансира и подржава овакву „уметност”: уметничком слободом не може се правдати извртање чињеница, нарочито када је реч о кључним догађајима из историје једне нације.

Тачка. Затворен навод.

КУЖНЕ ЛАЖИ И НОВА „ВУНЕНА ВРЕМЕНА”

Двадесет и више векова стварања европске цивилизације обележили су извесни обзири пред историјом, поштовање неспорних изворника прошлости и повесних тековина народа и држава. Срамно је да данас на то морам да подсећам одговорне у земљи Србији који би да све то збришу једним потезом и уведу *насиље над свешћу* као владајући принцип. Срамно је што српски интелектуалци и уметници ћуте пред овим силовањем. Многи ће рећи: пред плимом лажи, која нам се свакодневно сервира као стварност, ко ће још да води рачуна о искривљавању историје? То је, нажалост, тачно. Али не треба заборавити да ако се оћути прошлост, обмане брже постају садашњост. У то смо се уверили недавно, на крају тешке и лажљиве 2018. године, и о томе писали у више наврата: силовање прошлости преобратило се у силовање садашње Србије.

Увече 24. новембра 2018. године – а тај датум вреди запамтити – на Фестивалу ауторског филма коначно је одржана београдска премијера филма *Терет Огњена Главонића* , коју је

шест месеци спремала
дубока држава
и постарала се да ништа не препусти случају. Сала „Комбанк дворане” је до последњег места била испуњена масом обожавалаца овог филма и свим могућим перјаницама
Друге Србије
, који су сваки час приређивали овације на задатим местима запаљивог говора председника фестивала, који је
Терет
издвојио од свих других филмова и обећао му главну награду (коју му је, на крају, и уручио).

Том приликом председник ФАФ-а је, између осталог, изјавио: „Огњен Главонић је храбро испричао причу која прати један од најмрачнијих догађаја у новијој историји Србије.” Узима, наиме, као свршену ствар да је Србија починила неке ратне злочине на Косову и да их је после прикривала, развозећи лешеве камионима какав је онај који се види у филму. Наташа Кандић, чији је фонд финансирао овај филм, ово није успела да докаже у Хагу, али је наставила да финансира митове о српским ратним зверствима и захтева (заједно са Главонићем и компанијом, која се претворила у међународно предузеће за политички маркетинг) да се Србија суочи са масакрима које није починила, које нико никада није доказао нити се у самом *Терету* од тога ишта може видети. Свеједно, Срби се и даље оптужују за те непостојеће злочине, а филм по свету разноси исту кужну неистину.

На делу је поново иста кухиња, само што сада ствар ескалира до неслућених размера. *Д убока држава*
припремила је сада много бољи инжењеринг лажи и поделила улоге ширем кругу извођача виртуелне „новије историје Србије”. У поређењу са овим,
Сенке
и
Немањићи
изгледају нам сада као новогодишње радости пред нова
вунена времена
.

Убрзо, са обележавањем стогодишњице победе у Великом рату, испоставило се да ова времена већ наступају и узимају свој данак.

БУЏЕЊЕ НАРУЧЕНИХ „ИСТИНА”

Трновит пут Србије у Великом рату и њен тријумф, запечаћен величанственом жртвом целог народа, нови је извор наших неспоразума са историјом. Неке српске филмаџије као да не занимају темељни радови домаћих и страних историчара, који су упоредном анализом и укрштањем различитих извора конституисали целовит поглед на ово наслеђе. Не. Накнадна памет данашњих сценариста и редитеља као да тера инат научним сазнањима, што све потиче од неке постмодернистичке моде да се историја, која се догодила, изврће у фикцију, која се никада није догодила нити се могла догодити. Највећи део овог извртања догађа се из незнања и неодговорности, али неретко и у циљу испуњења одређених, углавном политичких или идеолошких задатака, који су очито ванфилмске и ванисторијске природе.

Српски полихистор др Ђорђије Вуковић, коаутор студије *Културна упоришта политике* која је недавно изашла из штампе, овако описује ову појаву: „Данас смо окружени захтевима да се ревидира наше сећање на славне дане колективне прошлости. Наше сећање на велике догађаје, личности, обичаје и све оно што чини политичку културу једног друштва је под сталним притиском за реинтерпретирање зарад легитимације краткорочних политичких циљева, док истовремено у истом том окружењу фалсификују прошлост, измишљају историју, а националне идентитете темеље на неистинама.” (Телевизијском сликом речено: док
Немањићи
умањују и омаловажавају
оно што је било
,
Хрватски краљеви
глорификују
оно што никада није било
. Профили ових телевизијских наратива у потпуности откривају смисао Вуковићевог упозорења. Као да се ништа није догодило, из Таковске терају неки инат: најављују нову сезону
Немањића
,
са истим
ауторима!)

Голгота Србије 1914–1918. у огледалу савремене српске кинематографије дуго је – неподношљиво дуго! – избегавана у духу оне Титове белешке на маргини синопсиса за *К олубарску битку*
који му је једном поднесен. „Ово је опасно!” нажврљао је тада Броз својим чувеним пенкалом. „Не снимати!” На страну што су сви знали да је он, као домобрански дочасник, учествовао у овој бици на другој, непријатељској страни. Опасност је била у самом отварању Пандорине кутије, а Титовог завета држали су се и дуго после његове смрти. Тако се догодило да је
Марш на Дрину
(1964) Жике Митровића више од пола столећа био једини српски филм о Првом светском рату (ако се изузме
Свети Георгије убива аждаху
, који боље да и није снимљен) и временом постао национални класик. Дан-данас, о свакој годишњици, вртимо овај поштени, истинити и усамљени филм, који генерације Срба знају напамет.

Неки су се сетили да 2018. пада стогодишњица победе и васкрса Србије и пожурили да не пропусте прилику. Редитељ Предраг Антонијевић трудио се да сними уверљиво и веродостојно сведочанство у филму *Заспанка за војнике*. Овој намери требало је да послуже оквири радње и ликови створени по мотивима једне од најчитанијих српских књига свих времена, *Српској трилогији*
Стевана Јаковљевића, уз коју су расли нараштаји. И заиста, Јаковљевићево моћно сведочанство о судбини целог једног народа у Великом рату просто се нудило кинематографском оку, јер је некако филмски писано, у серији призора, који плене уметничком истином.

Заспанка је остала негде на пола пута углавном захваљујући лошем сценарију, који је одлутао од Јаковљевићевог романа и стао да измишља неку своју историју, неутемељену, често и сасвим погрешну. Овом филму недостаје драмска и историјска целовитост, све је у њему расуто и готово насумично. Влада нека неразумљива забуна и тешко се мотивише велика епопеја једног народа. Као да нема стратегије ни више команде, војска насумице тумара, а поручник, који је и главни лик овог метежа, виче пред војницима, на сав глас: „Све је погрешно!” Нити је војска лутала, нити су такви официри постојали у *Српској трилогији*. Њих сада дописује нека *накнадна памет*
,
очигледно прилично критична према командовању Путника и Степе. Онај ко не зна историју могао би се на таквим местима запитати: ко је уопште водио овај Велики рат и зашто?

Највише ту смета јефтини пацифизам, у смислу „боље да нема рата него да има” или „што се ми убијамо као животиње?” Не кажем да тога није било, али је српски војник у Великом рату добро знао зашто се бори, а антиратна осећања изражавао укупном својом одбраном на живот и смрт. Овакав „пацифизам” не припада *оном*, него *овом* времену и потиче од данашњег, неолибералног схватања да је сваки рат против Немаца и њихових сателита за осуду, па и онај одбрамбени, који је водила Србија. Политичка коректност данашње ЕУ намеће описани службени пацифизам
сваком
тумачењу историје: ствари се насилно нивелишу, победа се претвара у примирје, Велики рат као да није ни постојао, Немачка и Аустроугарска се амнестирају од сваке кривице. Ето на шта мисли Вуковић кад каже „реинтерпретација у циљу краткорочних политичких циљева”, у овом случају Макрона и њему сличних, који су показали своје право лице испод Тријумфалне капије, у новембру прошле године. „Данас смо окружени императивима глобализације, која разводњава национални идентитет” – каже др Ненад Кецмановић, други аутор књиге
Културна упоришта политике
– „како би се либерална демократија наметнула тамо где нема својих корена.” Ето, отуд, а не из душе народа, потиче пацифизам
Заспанке
и њена накнадна памет.

У Великом рату нисмо видели српског војника који убија ненаоружаног заробљеника. Откуд оваква сцена у *Заспанки*? Чак и да се догодио овакав изузетан случај, на убицу би се спустила рука ратне правде и он би без даљег био одведен уза зид. Сећате ли се сцене из *Марша на Дрину*, у којој мајор Курсула наређује да се аустријском заробљенику врати одузета обућа те бесан виче: „Немој да вешам по Церу за једне цокуле!” То је прави српски официр који спроводи ратне законе на првој линији фронта. Хуман однос Срба према ратним заробљеницима наводе сви страни посматрачи, на челу са Арчибалдом Рајсом и Џоном Ридом. Не, српски војник није убијао заробљенике него их је вукао са собом на албанској голготи и хранио кад сам није имао шта да једе, да би их под бројем предао савезницима на морској обали, одакле су евакуисани – *пре* српских
војника! Коме треба да данас спинује сасвим другачију слику? Да није и ово нека „реинтерпретација”?

Прави Стеван Јаковљевић није напустио своје другове у одлучујућој бици нити отишао са прве линије фронта, како се догађа у филму *Заспанка за војнике*, јер би, наравно, био проглашен за дезертера и стрељан, као онај несрећник из филма, кога хватају у ноћи. Објашњење које наводе сценаристкиња и редитељ је танко, у ствари потпуно
немогуће

. Ово је, међутим, кључни моменат филма у коме се потпуно руши његова уметничка суштина. (У роману, нашег јунака командант пушта кући много касније, у раздобљу ратног затишја после српске победе 1915, када су почела одсуства и када су многи ратници привремено добијали по недељу дана да обаве пољске радове, као што се може прочитати у
Српској трилогији
). Не, прави Стеван Јаковљевић није се никада удаљавао
са фронта
, није се мицао са „јежевих леђа” пет година, плус још две из балканских ратова, значи седам страшних библијских година, гледајући не једанпут смрти у очи и градећи личним примером ауторитет часног ратника и писца. Тај ауторитет је овде хотимично доведен у питање. Не смем ни да помислим како би се Јаковљевић данас осећао у улози коју су му наменили његови потомци.

ДОДВОРАВАЊЕ ЏЕЛАТИМА

Истакнути српски издавач, директор новосадског „Прометеја” Зоран Колунџија има о овоме занимљиво мишљење: „Фаворизује се фикција, а занемарују се или стављају у други план чињенице. А проблем нашег друштва управо је у томе што смо живели у договореној историји, договореној економији, договореном братству и јединству, и нисмо знали праве чињенице. Како је могуће да српски војник у једном од два нова филма о Србији и Првом светском рату убије заробљеног противника? Ко је имало пратио литературу зна да је то немогуће!”

А затим додаје нешто од нарочитог значаја за нашу тему:

„Запазио сам да досетљиве филмаџије користе фразу: наш је филм *избалансираног* приступа?! Ваља га продати ван Србије, треба мислити на могуће конкурсе код странаца... а онда је пожељно да нисмо баш добри... Ако смо раније, због компромиса са Хрватима, Словенцима, муслиманима, Мађарима, Бугарима и другима који су нечасно

уништавали наш народ и нападали нашу земљу, потискивали слику српског војника од пре сто година, не морамо то да радимо и данас. Одужимо се том малом човеку који је у очима целог света постао велик, немојмо га умањивати!”

Колунџија, на крају, указује на главну опасност:

„Очигледно се појавила политичка потреба да се у име европског јединства раскрсти са старим (истинитим) тумачењем ратне кривице и да се она прерасподели на све земље учеснице Великог рата, а одговорност припише, пре свега, Русији и Србији... За нас постоји реална опасност да, прилагођавајући се стандардима ЕУ, и нашу историју прилагодимо потребама ЕУ, па да сами себе прогласимо кривим за Први светски рат.”

Ето узрока новог силовања историје. Као што смо видели у свим наведеним случајевима, овакве неистине служе ревизији или разводњавању историјске свести српског народа у хибридном рату који се против њега води. Наравно да су Цер и Кајмакчалан она Пандорина кутија која се није смела дирати ни после Тита, јер је спољни непријатељ само променио боју, а унутрашња пета и шеста колона вајних наших елита поново су нахушкане у корист штете српског народа.

СЛОМ ПСЕУДОУМЕТНИЧКИХ ПОДВАЛА

У *Печату* број 549 детаљно сам анализирао филм *Краљ Петар Први Карађорђевић* Лазара, односно Петра Ристовског, друго велико филмско обрачање Великом рату о његовој стогодишњици и томе се овде нећу враћати. Не само да нисам спорио дух ове епске саге, него сам истакао све њене иницијалне квалитете. При том, међутим, нисам пропустио да укажем на противречности преокрета у последњој четвртини филма, које изненада растачу уметничку структуру дела, а већ изграђен лик краља Петра Првог деградирају на основу једне потпуно неисторичне инсинуације, новог вида силовања

историје, у коме Петар на крају пропада у бездан, прогањан тешком грижом савести што је у ратовима водио свој народ.

Та измишљотина од почетка говори следеће: „Број жртава у претходним Балканским ратовима Петра приморава да преиспита своју фундаменталну жељу за слободом. Он поставља питање да ли је огроман број жртава превисока цена коју Србија плаћа за своју слободу. У њему ово проузрокује велику кризу услед гриже савести коју осећа због свих који су у ратовима погинули. Не жели више да живи. Петар бира неделовање и повлачење у себе, препуштајући престо сину Александру. Ипак, синовљева неспособност и страдања којима народ бива изложен током напада аустроугарске војске доводе до његовог преокрета у ратног, иако остарелог краља и вођу. Својим присуством краљ подиже морал посусталој војсци што доводи до величанствених победа на Церу и Колубари.” Тако пише неки Зоран Јанковић на званичном сајту Филмског центра Србије.

Ма неће бити. Ова серија обичних измишљотина има дубље везе са филмом и потиче из исте неолибералне кухиње, као и све претходно. Када је то краљ Петар испољио сумњу у своју визију слободе? Где је то поставио питање о превисокој цени коју Србија *плаћа* за своју слободу? Чиме се документује измишљена Петрова
грижа савести
што Србби воде одбрамбени рат? Како је то једна одушевљена војска изненада „посустала” већ у првим биткама рата, које је, напротив, све до једне – добила? Ништа од свега овога не зна права историја (барем не код професора Драгољуба Живојиновића, који је до танчина истражио краљев живот и дело).

Какво „неделовање” и „повлачење у себе”? Све су то питања која просто навиру приликом читања ове измишљене прошлости, натрупане неокомунистичким мантрама, као што је она о „синовљевој неспособности”, које смо се наслушали под Титом и доцније. Може ли се регент Александар Карађорђевић, без обзира шта о њему мислили, назвати неспособним кад је као Врховни командант српске војске добио, један за другим, три велика рата, у коме су срушена три европска царства? Може, али само у глави тог Јанковића и сличних, којима се, на крају, приклонио и редитељ филма.

Оваква накнадна памет одвела је Петра Ристовског даље, до уверења да је одбрамбени рат Србије 1914–1918. био – „неорганизовани хаос у коме не гину они који су га изазвали”! „Рат као прљав, покварен и зао, препун је кукавичлука, страха, болести, среће и несреће, а чак ни највећа храброст није велика врлина”, сматра Ристовски. „Онај који се у таквом хаосу снађе или је истински херој или је психопата.”

Наздравље.

То ли је онај рат који ми данас обележавамо и победа коју је требало да прославимо: неорганизовани хаос, прљав, покварен и зао, у коме ни највећа храброст није никаква врлина! За шта је онда погинуло милион наших дедова и прадедова? Да ли су Путник, Степа, Мишић, Бојовић, па и сам краљ Петар, били хероји – или психопате? Срамно. До тога смо дошли на самом крају свих ових подметања, која су почела прилично наивно, као пацифизам мотивисан „европским вредностима" и сорошевском филантропијом.

Наравно да знамо да уметност није лекција из историје и да се филм фикције не мора држати стварносних чињеница „као пијан плота" и на то не треба да нас подсећају приучени браниоци уметничких слобода. Ствар је у томе што у свим описаним случајевима одступање од историјске истине доводи, готово на исти начин, до разарања *уметничке суштине филма*. Као вода, истина нађе свој пут и филм се одједном нађе немоћан пред гледаоцем. Измишљена историја потврђује се тада као подвала или – обичан политички памфлет.

Још једна чињеница игра у овој фарси одлучну улогу: новац. Присиљена да испуни захтеве народа и да за достојно обележавање годишњице Великог рата одреши кесу, влада Србије је издвојила и определила до сада највећа средства за филмове и телевизијске садржаје са овом тематиком. Наравно да се цела војска паразита и гребатора сместа бацила на овај плен, а да су прави аутори остали у бубњу. Настао је лом: обмана је смењивала превару, сви су одједном имали генијалне замисли из заборављених сећања дедова-солунаца, извукли су књиге староставне и дали се у масовно развлачење пара, обећавајући видовданске суперспектакле и масовно гануће српским жртвама. Шта смо добили, видели смо.

РАЗМЕРЕ БЕСТИДНОСТИ

Нешто најпоучније, али у суштини најстрашније од свега, догодило се, међутим, недавно, почетком ове године, са приказивањем, односно неприказивањем докуметарно-играног филма *Србија сто година након Солуна*, који је директно финансирало Министарство културе Србије са 4,9 милиона динара(!), на свом интерном конкурсу, а мимо конкурса Филмског центра Србије. Тај скандал нас је и овом приликом одвео трагом одговорности и за претходне случајеве, јер се не може сакрити кривица за разбацивање новца и хотимично извртање српске историје, нарочито поводом обележавања стогодишњице Великог рата, за које је Министарство било надлежно, као највише у ланцу одговорности.

Догодило се, наиме, да фирма која никада ништа није снимила („Есентис доо"), није имала никакву репутацију у филмској продукцији, нема ни једног запосленог и према сазнањима Удружења новинара Србије (које подноси кривичну пријаву), „уопште не производи никакве медијске садржаје", добија на Конкурсу министарства „највећи износ у историји пројектног финансирања медијских садржаја од 4,9 милиона" народних пара, а на основу извештаја комисије Министарства, која је утврдила да „предлагач (тај фантомски „Есентис доо") поседује високе стручне и професионалне референце које одговарају предложеним циљевима и активностима пројекта"!

Али најзанимљивије тек долази. Прво, из пројекта „нестаје" најављени редитељ филма Иван Живковић, затим сама фирма мења власника, на крају Јавни сервис Србије одбија да емитује филм који му је добитник средстава предложио у четири пута краћој верзији у односу на ону која је прихваћена, а име новог редитеља ни данас није познато. На питање УНС-а зашто филм није приказан, у Јавном сервису су рекли да „поменути садржај није, нити ће бити емитован, јер нису испоштоване интерне процедуре РТС-а". Незванично се сазнаје да је квалитет филма испао далеко испод очекиваног и да је РТС емитовање уступио другоме, без обзира што се у пројектној документацији обавезао на приказивање овог филма. Садржај под овим насловом емитовала је Радио-телевизија Војводине 28. децембра 2018. године, односно 17. и 18. јануара 2019. године, а тада избија – нови скандал!

„Занимљиво је", пишу *Вечерње новости*, „да је у филму саопштен податак да је 'у логору Јасеновац убијено више од 88.000 људи', што је девет пута мање од броја жртава који наводе историчари, наводи се у саопштењу, уз питање 'да ли ће макар тим поводом реаговати министар Владан Вукосављевић' – који је прошле године тврдио да је поменути конкурс Министарства спроведен законито иако су га друга новинарска и медијска удружења јавно оспоравала'. 'На конкурсу Министарства културе комисија која је одлучивала није имала увид у потпуни сценарио поменутог филма, већ само у опис

пројекта, што је стандардни модел' – рекао је за
Новости
министар културе и информисања Вукосављевић. 'Министарство културе', наглашава Вукосављевић, противи се 'свему што се не ослања на методолошки исправне и научно утемељене податке о броју жртава геноцида над српским народом у такозваној НДХ. Недопустиво је свако поједностављивање и манипулисање бројем жртава без навођења извора и резерви, и то представља грубо кршење моралног кодекса' – казао је Вукосављевић."

Онолике паре је, наравно, појела маца. Или маце.

Ко је сачињавао „Комисију"? Заступници једне једине, *жуте* политичке опције, која већ две деценије ведри и облачи српским филмом, или послушни анонимуси, или чиновници Министарства чија имена се крију због, наводно, безбедности истих. Шта је са нашом безбедношћу? Колико пута још треба да се понови исти сценарио?

Како ће се завршити најновија афера остаје да се види, али је већ из досадашњег јасно да се понавља три пута иста песма. Прво, обележавање годишњице великог рата и трагедије Србије 1914–1918. користи се често, наочиглед државе, за манипулисање великим новцем, при чему се не преза ни од превара ни од лажних обећања, нити од корупције, док је ефекат обрнуто сразмеран уложеним средствима. Друго, измишљање историје, извртање или навођење нетачних и погрешних података и тумачења служи, у многим случајевима, циљевима сасвим супротним оним које је утврдила историографија. Треће, несхватљива је индоленција са којом државни органи гледају на овакве злоупотребе, као и „стандардни" покушаји заташкавања и маргинализације уочених пропуста („интерне процедуре").

Једно је сигурно: ако смо тако хтели да обележимо столеће наших патњи и победа, боље да нисмо чинили ништа. **<**

(Делови овог текста су преузети из ауторових колумни за лист „Печат". Изворник: **„Нов и стандард"**

. Приређивање и опрема: „Нација”)

Објављено: субота, 27. април 2019, 11:16h